

Številka:007-95/2010/
Datum: 15.12.2010

Ministrstvo za notranje zadeve
Štefanova ulica 2
1501 Ljubljana

Zadeva: **Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku (ZKP-K), EVA 2010-2011-0009 – mnenje glede dopolnjenega predloga Policije z dne 14. 12. 2010**

Spoštovani!

Na podlagi 48. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov (Ur.l. RS, št. 94/2007-UPB1, dalje ZVOP-1) Informacijski pooblaščenec izraža naslednje pripombe oziroma mnenje v zvezi s dopolnjenim 17. členom predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku (dalje predlog ZKP-K), ki spreminja in dopolnjuje 149.b člen Zakona o kazenskem postopku.

Pooblaščenec uvodoma opozarja, da v celoti vztraja na stališču, ki ga je navedel v mnenju št. 007-95/2010/1 z dne 10. 11. 2010 in pritrjuje stališčem Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologije v mnenju št. 0076-166/2010/2 z dne 19. 11.2010.

Glede vašega novega predloga pa podajamo naslednje pripombe.

Pripombe k predlaganim spremembam prvega odstavka 149.b člena

1. člen *Direktive 2006/24/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2006 o hrambi podatkov, pridobljenih ali obdelanih v zvezi z zagotavljanjem javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev ali javnih komunikacijskih omrežij, in spremembi Direktive 2002/58/ES (v nadaljevanju DR direktiva)* določa, da je namen te direktive uskladiti določbe držav članic glede obveznosti ponudnikov javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev ali javnih komunikacijskih omrežij glede hrambe določenih podatkov, ki jih pridobivajo ali obdelujejo, da se zagotovi dostopnost podatkov za namen preprečevanja, preiskovanja, odkrivanja in pregona **hudih kaznivih dejanj**, kakor jih opredeljuje nacionalna zakonodaja vsake od držav članic. Pri prenosu DR direktive v Zakon o elektronskih komunikacijah (ZEKom) pa zakonodajalec **namena uporabe hranjenih podatkov ni omejil na huda kazniva dejanja**, kot to predvideva DR direktiva. Pooblaščenec zato predlaga, da se prvi odstavek 149.b člena popravi tako, da se dostop do podatkov omeji za potrebe kaznivih dejanj, za katere je predpisana kazen petih ali več let zapora..

Pripombe k predlaganim spremembam drugega in tretjega odstavka 149.b člena

Ne glede na predlagane dopolnitve s strani Ministrstva za notranje zadeve Pooblaščenec vztraja pri stališčih, ki jih je navedel v mnenju št. 007-95/2010/1 z dne 10. 11. 2010. Pridobivanje prometnih podatkov vseh posameznikov, ki so se nahajali na področju, ki ga pokriva določena elektronska komunikacijska oprema v določenem časovnem obdobju v samem izhodišču predstavlja nesorazmeren poseg v ustavno zagotovljeno pravico do zasebnosti v povezavi z domnevo nedolžnosti, in tudi omejitve, ki naj bi jih postavil novi tretji odstavek 149. člena (za katera kazniva dejanja se lahko odredi dostop do podatkov) ne prestanejo testa sorazmernosti. Poleg vseh že navedenih argumentov naj podamo še primerjavo s podatki iz bančnega sektorja. Zahteva po podatkih določene banke postaja je *deloma* primerljiva z zahtevo po podatkih o prometu na računih vseh komitentov določene banke za določeno obdobje, pri čemer menimo, da podatki o prometu elektronskih komunikacij predstavljajo hujši poseg v ustavno pravico do zasebnosti, saj se da na podlagi teh podatkov ugotoviti gibanje posameznika, socialne povezave posameznika, navade in druge zelo osebne podatke o posamezniku. Ne glede na težo kaznivega dejanja je Pooblaščenec mnenja, da so tovrstne *fishing ekspedicije*, kjer je nabor osumljenih v trenutku zahteve po podatkih praktično nedoločen, absolutno nesorazmeren in nesprejemljiv poseg z vidika temeljnih načel kazenskega prava. S povsem praktičnega vidika pa dvomi, da bi

storilci težjih kaznivih dejanj uporabljali telefonske številke v okviru naročniških razmerij in ne anonimnih predplačniških opcij.

Pooblaščenec ponovno opozarja na dejstvo, da so posredovani podatki zaradi zahtev iz 4. odstavka 107. člena Zakona o elektronskih komunikacijah (ZEKom) pri operaterju hranjeni 10 let¹, in da je treba ob spremembah ZEKom ponovno pretehtati razloge in utemeljenost tovrstne zahteve, saj se morajo podatki, pridobljeni na podlagi 149.b člena ZKP glede na določbo drugega odstavka 154. člena Zakona o kazenskem postopku v določenih primerih uničiti znatno prej. Ob uveljavitvi predlaganih sprememb ZKP bi po oceni Pooblaščenca ob uresničitvi zahteve po prometnih podatkih na določeni bazni postaji kolateralna škoda predstavljala 99% posameznikov, katerih prometni podatki so zaradi posredovanja policiji hranjenih celih 10 let. V primeru pa, da policija na podlagi teh podatkov sploh ne bi uspela ujeti storilca(ev), bi bila kolateralna škoda stoddotna in bi se lahko nanašala na več deset tisoč posameznikov, ki so se nahajali v zadevnem obdobju na področju določene bazne postaje.

Pripombe k predlaganim spremembam v novem petem odstavku 149.b člena

Informacijski pooblaščenec predlaga brisanje dostavka »ki niso objavljeni v naročniških imenikih«, ki je po mnenju Pooblaščenca nepotreben, in ki izhaja iz časov, ko se je tretji odstavek 149. b člena ZKP uporabljal predvsem za podatke o telefonskih številkah. V času konvergence elektronskih komunikacij po mnenju Pooblaščenca ta dostavek ni več potreben in zgolj vnaša nejasnost.

Novi predlog MNZ še vedno uporablja zelo nejasno dikcijo »identifikacijske številke komunikacijskih sredstev v katere je bila številka vstavljena, številke, ki so bile vstavljene v konkretno komunikacijsko sredstvo«, zato je predlog Pooblaščenca naslednji:

(5) Če so podani razlogi za sum, da je bilo storjeno, oziroma da se pripravlja kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti in je za odkritje tega kaznivega dejanja ali storilca potrebno pridobiti podatke o lastniku ali uporabniku določenega komunikacijskega sredstva za elektronski komunikacijski promet v določenem obdobju, podatke o lastniku ali uporabniku statičnega ali dinamičnega IP naslova, identifikacijske številke komunikacijskih sredstev iz zbirke podatkov o naročnikih in podatke o času, v katerem je tako sredstvo bilo oziroma je v uporabi, lahko policija od operaterja zahteva, da ji na njeno pisno zahtevo, tudi brez privolitve posameznika, na katerega se ti podatki nanašajo, sporoči te podatke.

Glede na izkušnje iz prakse, ki kažejo, da je policija v nekaterih primerih na podlagi pisne zahteve po tretjem odstavku 149.b člena ZKP zahtevala tudi prometne podatke menimo, da mora biti zelo jasno določeno, da lahko policija s pisno zahtevo zahteva **le naročniške podatke** (podatke, ki se vodijo na podlagi 110. čl. ZEKom) in **ne prometnih podatkov** (104. ali 107. čl. ZEKom). V zvezi s tem ponovno opozarjamo, da bo ta določba v praksi lahko zaživela šele s predlaganimi spremembami 110. člena ZEKom.

Z lepimi pozdravi,

Informacijski pooblaščenec:
Nataša Pirc Musar, univ.dipl.prav.,
pooblaščenka

Vročiti:

- naslovníku po e-pošti na naslov gp.mnz@gov.si, v vednost ga. Tatjana Bobnar po elektronski pošti na naslov tatjana.bobnar@policija.si;
- Ministrstvo za pravosodje, po elektronski pošti na naslov gp.mp@gov.si, v vednost g. Petru Pavlinu po elektronski pošti na naslov peter.pavlin@gov.si;
- Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, po elektronski pošti na naslov gp.mvzt@gov.si;
- zbirka dokumentarnega gradiva pri IP.

Priloga:

- Predlog sprememb 149.b člena ZKP z dne 14.12.2010

¹ Operaterji morajo skupaj s pristojnimi organi, ki lahko zahtevajo dostop do hranjenih podatkov, zagotoviti desetletno neizbrisno registracijo vsakega sporočanja hranjenih podatkov in v okviru tega roka tudi hraniti pridobljene in izročene podatke od dneva, ko so jih sporočili pristojnemu organu, ter jih varovati v skladu z oznako stopnje tajnosti prepisa odredbe.

PREDLOG 149.B ČLENA ZKP

149.b člen se spremeni tako, da se glasi:

»149.b člen

(1) Če so podani razlogi za sum, da je bilo storjeno, da se izvršuje ali da se pripravlja oziroma organizira kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti in je za odkritje tega kaznivega dejanja ali storilca potrebno pridobiti podatke o prometu v elektronskem komunikacijskem omrežju, lahko preiskovalni sodnik na obrazložen predlog državnega tožilca odredi operaterju, da pristojnemu organu sporoči podatke o udeležencih, okoliščinah in dejstvih elektronskega komunikacijskega prometa, kot so: številka ali druga oblika identifikacije uporabnikov elektronskih komunikacijskih storitev, vrsta, datum, čas in trajanje klica oziroma druge elektronske komunikacijske storitve, količina prenešenih podatkov in kraj, iz katerega je bila elektronska komunikacijska storitev opravljena.

(2) Če obstajajo utemeljeni razlogi za sum, da je bilo izvršeno, **se izvršuje** ali se pripravlja izvršitev kaznivega dejanja **iz tretjega odstavka tega člena** in je za odkritje storilca kaznivega dejanja ali identifikacijo komunikacijskega sredstva, ki je bilo v zvezi z izvršitvijo kaznivega dejanja uporabljeno, potrebno ugotoviti komunikacijski promet, ki se je opravljal na območju, ki ga pokriva določena elektronska komunikacijska oprema v določenem časovnem obdobju, navedenega podatka pa ni mogoče pridobiti na drug način, lahko preiskovalni sodnik na obrazložen predlog državnega tožilca odredi operaterju, da pristojnemu organu sporoči podatke o vseh udeležencih, okoliščinah in dejstvih elektronskega komunikacijskega prometa, ki je bil opravljen na elektronski komunikacijski opremi, ki pokriva določeno geografsko področje. **Ukrep iz tega odstavka se mora nanašati na točno določeno geografsko področje in se lahko odredi le za nujno potreben čas.**

(3) Kazniva dejanja, v zvezi s katerimi se lahko odredi ukrep iz prejšnjega odstavka, so:

1) kazniva dejanja zoper človečnost, suverenost Republike Slovenije in njeno demokratično ustavno ureditev in kazniva dejanja zoper mednarodno pravo, za katera je v zakonu predpisana kazen zapora petih ali več let;

2) kaznivo dejanje uboja po 115. členu, umora po 116. členu, uboja na mah po 117. členu, protipravnega odvzema prostosti po 133. členu, ugrabitve po 134. členu, posilstva po 170. členu, spolnega nasilja po 171. členu, spolnega napada na osebo mlajšo od 15 let po 173. členu, velike tatvine po 205. členu, rop po 206. členu, roparske tatvine po 207. členu, izsiljevanja po 213. členu, povzročitve splošne nevarnosti po 314. členu ter povzročitve nevarnosti z jedrskimi snovmi po tretjem odstavku 316. člena kazenskega zakonika;

3) druga kazniva dejanja, za katera je v zakonu predpisana kazen zapora osmih ali več let, če obenem obstaja resna nevarnost za življenje ljudi.

(4) Predlog in odredba morata biti pisna in morata vsebovati podatke, ki omogočajo identifikacijo komunikacijskega sredstva ali opreme za elektronski komunikacijski promet, utemeljitev razlogov, časovno obdobje, za katerega se podatki zahtevajo, ter ostale pomembne okoliščine, ki narekujejo uporabo ukrepa.

(5) Če so podani razlogi za sum, da je bilo storjeno, oziroma da se pripravlja kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti in je za odkritje tega kaznivega dejanja ali storilca potrebno pridobiti podatke o lastniku ali uporabniku določenega komunikacijskega sredstva za elektronski komunikacijski promet, ki niso objavljeni v naročniških imenikih, podatki **o lastniku ali uporabniku statičnega ali dinamičnega IP naslova**, identifikacijske številke komunikacijskih sredstev v katere je bila številka vstavljena, številke, ki so bile vstavljene v konkretno komunikacijsko sredstvo in o času, v katerem je tako sredstvo bilo oziroma je v uporabi, lahko policija od operaterja zahteva, da ji na njeno pisno zahtevo, tudi brez privolitve posameznika, na katerega se ti podatki nanašajo, sporoči te podatke.

(6) Operater svoji stranki ali tretji osebi ne sme razkriti, da je ali da bo določene podatke posredoval pristojnemu organu (prvi **in drugi** odstavek tega člena) ali policiji (prejšnji odstavek).«

Opomba:

Peti odstavek navedenega člena je v povezavi s predlogom Informacijska pooblaščenka glede 110. člena ZEKom v katerem smo predlagali, da se statični in dinamični IP hrani tudi med tako imenovanimi naročniškimi podatki, ki jih lahko operater posreduje tudi brez odredbe pristojnega sodišča.